

Norsk Fysioterapeutforbund takker for muligheten til å komme med innspill til Meld. St. 19 (2023–2024) Profesjonsnære utdanninger over heile landet. Under følger våre kommentarer.

Meldingens **punkt 4.1** Samarbeid gir attraktive og profesjonsnære utdanninger og **punkt 4.4** Betre samarbeid om god og relevant praksis

Norsk Fysioterapeutforbund er opptatt av tilgang på relevante praksisarenaer

Fra Helsepersonell-kommisjonen; Det er nødvendig å utdanne mer rehabiliteringspersonell for å redusere omsorgsbehovet og at flest mulig skal kunne bo hjemme lengre.

For å kunne utdanne flere trengs det å **skaffe til veie nok praksisplasser**. Det betyr at det må formaliseres mer mellom utdanninger og praksisfelt med tanke på å øke tilfanget av praksisplasser, og at det må følge med en økonomisk godtgjørelse for våre medlemmer. En del fysioterapeuter som jobber i fysikalske institutt tar allerede imot studenter av egen fri vilje, men dette er en praksisarena som ikke er tilstrekkelig utbygd for studentene og utdanningene strever med å få på plass gode avtaler med denne delen av praksisfeltet. Årsakene er sammensatte, men herunder er tapt arbeidsfortjeneste og endring av driftssituasjonen de ukene/månedene studentene er på arbeidsplassen, viktige element sett fra fysioterapeuten/praksisveilederens sted. **Å honorere og øke anerkjennelsen for de som driver praksisveiledning** er de mest effektive grepene for å binde sammen store deler av praksisfeltet og utdanningsinstitusjonenes behov på dette området.

Norsk Fysioterapeutforbund er glad for at regjeringen ser viktigheten av praksis for kvaliteten på utdanningen, og at regjeringen ønsker å **øke kvalitet og kapasitet på praksisplasser**. Vi støtter at de delene av tjenesten som bare i liten eller ingen grad blir benyttet som praksisplasser, blir tatt i bruk - herunder fysikalske institutt. Det er en forutsetning at det foreligger **økonomiske insentiver** for en slik ordning og en **avklaring av det juridiske ansvarsforholdet** når studenter skal være i praksis på fysikalske institutt.

På Unios utdanningskonferanse ble det presentert gode resultater fra simulering: simulere medikamenthåndtering, simulere pasient-situasjoner og simulere utviklingssamtaler og det å trene «lærerblikket» i et urolig klasserom. Ved fysioterapiutdanningen på Høgskolen på Vestlandet (HVL) har de hatt et vellykket samarbeid med sykepleierutdanning om simulering av akutt kritisk syke pasienter. Studentene øver sammen i simuleringslab og de benytter ekte mennesker (skuespillere). Studentene jobber sammen, og har debrief etterpå. Ressurskrevende, men blir utrolig godt evaluert.

Norsk Fysioterapeutforbund mener det er **feil vei å gå å kutte i praksisomfanget ved utdanningen**. Å prøve og feile kan studentene gjøre under veiledning i praksis. Det kan få store konsekvenser hvis lite praksis under utdanningen fører til at autoriserte fysioterapeuter må prøve og feile uten veileder til stede.

Meldingens **punkt 4.3** Gode fagmiljø som er tett knyttet til praksisfeltet

Bruk av kombinerte stillinger i utdanningene

Norsk Fysioterapeutforbund mener ansatte i kombinerte stillinger og rotasjonsstillinger kan være gode grep for å få mer praksis nær utdanning.

Imidlertid er det **store forskjeller i avlønning** mellom utdanning og kliniske helsetjenester, slik at dette ikke oppleves attraktivt for fysioterapeuter ansatt i andre sektorer (KS, Spekter, avtalefysioterapeuter).

Avlønnen for de som jobber i utdanningssektoren må derfor opp. Det er **utfordrende å rekruttere**, og i tillegg er det per i dag **ikke mulig å ansette folk i universitetssektoren i varige stillinger dersom de ikke har en mastergrad**. Vi har et bredt tilfang av fysioterapispesialister ute i klinisk praksis uten master, men med svært solid faglig kompetanse som vil kunne komme utdanningene til gode. Med dagens ordning har vi mistet muligheten til å ansette disse gode klinikerne i arbeidsforhold av varighet. Dette er en lite ønsket utvikling for en profesjonsutdanning der **kliniske ferdigheter er en del av kjernekompetansen for en fysioterapeut**.

Viktigheten av et godt sammensatt fagmiljø på utdanningene

Det å ansette flere i kombinerte stillingsforhold er et bra tilskudd, men vi skal heller ikke underslå **viktigheten av at det er tilstrekkelig ansatte ved utdanningene som også jobber heltid med å opprettholde studiekvaliteten**. En pulverisering av fagmiljøet (les: mange deltidsstillinger) vil kunne gi utdanninger der studentene kan oppleve at det ikke er tilstrekkelige strukturer og ressurser som sikrer den overordnede kvaliteten i utdanningens innhold. Med andre ord – administrering av studier, utdanningsledelse og profesjonsspesifikke ressurser nok til å jobbe heltid med utdanningsoppdraget er helt avgjørende for å ikke vaske ut/privatisere oppdraget til hver enkelt ansatt på studieprogrammet dersom deltidsandelen blir for stor.

Meldingens **punkt 4.5** God og tenleg profesjonsforskning

Forskning er og skal være en viktig del av profesjonsutdanningen.

Norsk Fysioterapeutforbund mener det er uheldig å bringe begrepene forskningskompetanse og praksis nær utdanning opp mot hverandre. Morgendagens utøvere skal ut i et praksisfelt der den kunnskapsbaserte praksisen blir utfordret hele tiden, og det er viktig at studentene klarer å være kritiske, nytenkende og handlingskompetente i en helsetjeneste som er i stadig endring. For å få til dette **må utdanningene ha fokus på alt som inngår i en kunnskapsbasert praksis**.

Meldingens **kapittel 6** Økonomiske og administrative konsekvenser

Den økonomiske situasjon i utdanningssektoren er en trussel mot de ønskede effektene i profesjonsmeldingen

Norsk Fysioterapeutforbund mener økonomien i universitetene er blitt en stadig mer begrensende faktor for de ønskede utviklingstrekk og handlefrihet for studieprogrammene. Dersom man ønsker at studieprogram skal utvikle mer lokale tilpassede profiler er det **uhyre viktig at midler for å drive utdanningen sikres og allokeres bedre enn hva er tilfelle i dag**. Overføringene fra Kunnskapsdepartementet treffer ikke godt nok ned på de ulike studieprogrammene. Dette medfører at de ulike universitetene gjør egne vurderinger som til dels er i konflikt med det myndighetene ønsker. **Nedleggelse av studieprogram er en reell trussel, ettersom virksomhetskritiske funksjoner ikke kan opprettholdes når de økonomiske midlene ikke eksisterer**. Med forverring i den økonomiske situasjonen og større grad av frihet til å utforme profiler kan dette i verste fall føre til en dreining av studieprogramprofil for å treffe potensielle søkere til utdanningen bedre – for å reversere

økonomisk negativ trend. Dersom potensielle søkere i større grad skal påvirke utdanningsprofilen enn hva behovet i helsetjenesten gjør, er vi på ville veier. Med andre ord bør man **vokte seg vel mot at konkurranseinsentivet får for stor plass i denne delen av utdanningssektoren**. Vi skal gi best mulige helsetjenester der ute, vi skal ikke i større grad konstruere utdanningsprofiler som mest av alt har som mål å karre til seg søkere som har særskilt interesse innenfor kun deler av fysioterapifeltet.

Det meldes om utfordringer med å rekruttere fysioterapeuter i enkelte **distriktskommuner**. Ved å ha studenter ute i praksis også i disse områdene kan det bidra til å **både beholde og rekruttere nye fysioterapeuter**.

Oppfølging av praksisplasser i distriktene har imidlertid betydelige økonomiske og ressursmessige konsekvenser for utdanningsinstitusjonene. HKDir tildeler midler for å stimulere til opprettelse av flere praksisplasser i distriktene. Studentene kompenseres økonomisk for å velge fjernpraksis ettersom de har burtgifter på to steder samtidig. Dette tiltaket kompenserer allikevel bare delvis for den totale kostnaden utdanningsstedet har knyttet til å **opprette og beholde praksisplasser i distriktene**.

Arbeidet er både tidkrevende og genererer økte reiseutgifter. I økonomiske tider som bærer preg av innsparing og nedbemanning kan dette bli et nedprioritert område for utdanningene.